

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 120. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890597739072.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Det gamle Huus

Det gamle Huus blev trykt første gang i en engelsk oversættelse ved Charles B.Lohmeyer i A Christmas Greeting to my English Friends. På dansk forelå eventyret i NE 5-48, der udkom 4.3.1848.

A Christmas Greeting to my English Friends udkom i december 1847 hos A's engelske forlægger Richard Bentley, anonymt oversat af Charles Beckwith Lohmeyer, som levede i København. Honoraret var 30 pund, hvoraf A selv betalte oversættelsen. Indholdet var - efter et dedikationsforord som tak for Ch. Dickens' gæstfrihed samme år - *The Old House, The Drop of Water, The Happy Family, The Story of a Mother, The False Collar, The Shadow, The Old Street Lamp*. Førsteretten til at trykke de fem førstnævnte eventyr medførte, at pirattrykkere ikke kunne komme først med egne oversættelser fra en dansk udgave. De to sidstnævnte eventyr tilføjede Bentley for at øge den lille bogs sidetal med et ark til VI + 100 s. i kartonnage med typografisk ramme. Se Elias Bredsdorff: *H.C.Andersen og England*. 1954.153ff. og fl. st.; sa: *H.C.Andersen og Charles Dickens*. 1951.16ff.

8.11.1847 noterer A i Alm: »skrevet Eventyr 4 i tre Dage«, og i et brev 14.11.1847 til sin engelske forlægger Richard Bentley hedder det, »at der i den sidste Tid ere komne mig nogle nye Eventyr paa Halsen, de stikke Hovedet frem og nøde mig til ogsaa at fortælle deres Historie, jeg har saaledes fem [hertil en fodnote: »Historien om en Moder. Den lykkelige Snegle-Familie. Vanddraaben. Det gamle Huus. [*Flipperne*] som min danske og tyske Boghandler gjerne ville have, men det maa være for Julen, det falder mig imidlertid ind, om De ikke har Lyst til dem, om De troer at en lille Bog [...] kunde tage sig ud som en Julebog fra mig i England, »Julehilsen til mine engelske Venner, fem nye Eventyr«« (Elias Bredsdorff: *H.C.Andersen og England*. 1954.153). A krævede imidlertid hurtigt svar af hensyn til sin tyske forlægger, der ellers ville få bogen, og 23.11.1847 accepterede Bentley forslaget, hvad A tydeligvis også havde forventet, idet han 21.11. havde meddelt sin tyske oversætter Heinrich Zeise, at han havde skrevet de 121 fem eventyr, men »jeg vil ikke have dem ud for det første« (A-iana 2 rk. V 283).

Inspirationen til *Det gamle Huus* fik A ved et besøg i Oldenburg i slutningen af 1845 hos digteren Julius Mosen, som det fremgår af MeE: »Et Træk af hans lille Søn rørte mig, han havde med stor Andagt hørt mig læse et Eventyr og da jeg den sidste Dag sagde Farvel og Moderen sagde han skulle give mig Haanden, »der gaaer maaskee mange Tider før vi seer ham igjen!«, brast Drengen i Graad og om Aftenen da Mosen kom i Theatret, sagde han: »min lille Erik eier to Tinsoldater, han har givet mig den ene til Dem at tage med paa Reisen!« Tinsoldaten har troligt fulgt med mig, det er en Maurer, maaskee fortæller han engang sin Reise« (163; sml. MLE I 337. I Bemærkninger er gaven motiveret med at A »ikke skulde være saa skrækkelig ene« (9), en tilføjelse begrundet i afsmitning fra eventyret).

143.2ff. Sml. med A.s besøg i Odense i Brudstykker af en Udflugt i Sommeren 1829, hvor han under sin rundtur i byen savnede »et gammelt Huus paa Vestergade, hvor der paa alle Bjelkerne, og langs med første Stokværk, var udskaaret Hoveder, der i meest forskjellige Stillinger rakte Tunge af Folk der gik paa Gaden« (A-iana VIII 21). Jvf. iøvrigt A-iana 2 rk. III 65ff, hvor Sv.Larsen har stedfæstet huset, der dog ved A.s besøg ikke var nedrevet men fremstod i totalt ændret skikkelse efter en gennemgribende ombygning i 1827, til Vestergade 231. - **14**til *Spektakel*] til spot og spe, til latter. - **19** flaut] smagløst, banalt.

144.5-6*Lindorme*] iflg. folketroen kæmpestor menneskeædende slange eller drage. - **7**en gammel *Mand*] generalkrigskommissær, kammerherre Michael Fabritius Tengnagel (1739-1815), der var blevet enkemand 1797 (jvf. n.t. II 93.11-12); se også A-iana 2 rk. III 69ff. - **7***Skjægs-Bukser*] bukser af en slags langhåret uldfløj; om påklædningen iøvrigt sml. beskrivelsen af Knepus i KES (133) og BHH 155,162. - **11-12***imellem*] indimellem. - **35-37***Hele Gangen ... raslede*] sml. Christians besøg på Valdemars Slot på Tåsinge i KES baseret på A.s egne oplevelser fra sommeren 1830: »De mange Portraiter fra gamle Dage, Billeder af hvad Graven havde gjort til Støv, skuede ned paa ham. Ved hvert Stykke knyttede sig Historier eller Sagn, der give slige gamle Billeder en Belysning fuld af Virkning, som den Marmorstatuen faaer, naar vi beskue den ved Fakkelskjær« (34).

145.7-9*Luften ... Søndag*] sml. *Gaaseurten* (I 117.23-25) og *Lykkens Kalosker* (I 231.35f). - **12-13***Forgyldning ... bestaaer*] sandsynligvis gl. talemåde (jvf. Vogel-Jørg 278). - **26**et *Skilderi med en deilig Dame*] sml. A.s besøg på Valdemars Slot 1830: »blandt andre [portrætter] var der en Dame af den juulske Familie, der gjorde et underligt dybt Indtryk 122 paa mig, det var det første qvindlige Ansigt der har gaaet mig til Hjertet, og jeg blev ordenlig lidt veemodig ved at tænke mig disse deilige Former opløste til Støv« (BEC I 59, jvf. KES 34).

146.10*de forunderligste Karreeter*] sml. KES: »En Art Caleschevogn, som man for nogle og tyve Aar tilbage brugte dem, en klodset Maskine af Træ, blaamalet og indvendig beklædt med graat Mulum, rullede skrumlende hen over den ujævne Stenbro« (22).

147.19 *Maria*] Maria Hartmann (1845-51), datter af komponisten J.P.E.Hartmann og Emma H.; jvf Bemærkninger 9, MLE II 125f. - **38** *Kridthuus*] blikbøsse med to rum til opbevaring af kridt til regnskabsføring og småpenge. - *Balsombøsse*] æske med vellugtende parfume o.l.

148.21-22 *i sin Begravelse*] i sit gravsted.